

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1875. Första Kammaren. N:o 20.

Torsdagen den 1 April 1875.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m. och dess förhandlingar leddes af Herr vice Talmannen.

Justerades ett protokollsutdrag för den 31 och protokollet för den 18 sistlidne Mars.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars *Skatteköpsrätt till hemman, medgifvande af skatteköpsrätt till sådana kronohemman, som blifvit afskilda från kungsgårdar.* bordlagda utlåtande N:o 44, i anledning af väckt förslag angående medgifvande af skatteköpsrätt till sådana kronohemman, som blifvit från kungsgård eller annan kronans egendom lagligen afskilda.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det förslag, hvarmed Utskottet i den nu föredragna punkten framkommit, är ett konsekvent fullföljande af den tanke som Utskottet tyckes hafva hyst vid afgifvandet af sitt betänkande N:o 22. Frågan gälde då ett af en motionär väckt förslag om försäljning till skatte af vissa kronolägenheter; Utskottet svarade då, att, som frågan om grundröntornas afskrifning var beroende på Kongl. Maj:ts pröfning, så ansåg Utskottet sig böra hemställa, att motionen för det närvarande ej måtte föranleda någon åtgärd från Riksdagens sida. På de veckor som sedan dess förflutit har Utskottet blifvit, att jag så må säga, mera upplyst, efter hvad det tyckes åtminstone; nu tvekar Utskottet ej längre att taga steget fullt ut och säger sig till och med anse att försäljningen till skatte skulle vara förmånlig för staten. Ar det allvar detta, eller är det ett gäckeri som Utskottet tillåter sig med Riksdagen? För min del har jag svårt att tro annat än det senare. Det kan väl ej kallas annat än för gäckeri då man vill att, sedan Riksdagen gått in med en anhållan att alla grundröntor skola efterskänkas, personer, som under vissa vilkor innehafva statens egendomar, skola blifva berättigade att köpa dem till skatte eller med andra ord skola få dem till skänks. Efter mitt förmenande vore ett sådant sätt att gå till väga icke öfverensstämmande med den pligt oss åligger i egenskap af representanter, att bevaka statens rätt och bästa, att se på allas fördel och icke på några vissa enskildes. Går man ut från denna synpunkt, och jag tviflar att densammas riktighet af någon kan förnekas, måste man väl medgifva att tiden är särdeles illa, för att icke säga oförnuftigt, v. d. att nu be-

Skatteköpsrätt till hemman, ajskilda från kungsgårdar. stämman nya föreskrifter, hvarigenom rättigheten till skatteköp skulle utsträckas till lägenheter, hvilka hittills icke varit underkastade en sådan rätt. Jag får således för min del anhålla om afslag å Utskottets hemställan.

(Forts.)

Herr Montgomery Cederhielm: Det är verkligen med någon förvåning som jag funnit detta, såsom jag trodde mycket oskyldiga, betänkande blifva föremål för ett så häftigt anfall. Om Herrarne behagade taga kännedom af betänkandet, hvilket innehåller alla för frågans bedömande erforderliga upplysningar, torde Herrarne finna att förhållandet är det att åboarne å ätskilliga hemman, hvilka blifvit absolut skilda från en kungsgård i Östergötland, önska genom skatteköp komma i full besittning af hemmanen; i sammanhang hvarmed och med anledning hvaraf motionären föreslagit, att alla sådana kronohemman, som förut varit någon kungsgård eller annan kronans egendom underlydande, men blifvit derifrån skilda, måtte kunna försäljas till skatte. Den skrifvelse, Stats-Utskottet föreslagit Riksdagen afgifva, innehåller en anhållan det Kongl. Maj:t, efter det frågan vunnit behörig utredning, ville framlägga förslag till bestämmelse som möjliggjorde en sådan försäljning. Det vill synas mig, som om man ej hade anledning säga att Utskottet gått alltför hastigt eller djerft till väga, då Utskottet sålunda begärt att en utredning först skulle ega rum. Man skulle väl, såsom den föregående talaren yttrade, kunna uppskjuta hela frågan, om icke under tiden så invecklade rättsförhållanden uppstode och hemmanen oupphörligt vore föremål för rättstvister. Utskottet har erinrat om Kongl. Maj:ts resolution af den 8 Maj 1874; hufvudsakliga skälet för afslaget å åboarnes begäran var Regeringsformens § 77, som icke medgifver att sådan egendom som den ifrågavarande må försäljas utan Riksdagens samtycke. Erhålles deremot Riksdagens bifall till en sådan försäljning, är det naturligtvis ingenting längre som hindrar densamma. Det är af dessa skäl Stats-Utskottet upptagit frågan, och hvad angår den föregående talarens yttrande, att det vore onödigt nu väcka tal härom, emedan frågan om grundskatternas afskrifvande vore väckt, så får man väl medgifva att, ehuru denna fråga blifvit väckt, den ännu likväl icke kommit till någon verkställighet och att det kanhända dröjer ganska länge innan så sker. Om Riksdagen deremot pröfvar Stats-Utskottets nu föreliggande förslag lämpligt och skatteköp eger rum, så är det alldeles klart att köpeskilling skall betalas, åtminstone så länge ej en ny lag i afseende å grundskatternas afskrifning stadgar något annat i detta fall, hvilket ej heller torde vara alldeles afgjort. Jag tror således för min del att Stats-Utskottet gått till väga med både försigtighet och omtanke, hvadan jag ock nu anhåller om bifall till dess förslag.

Grefve Mörner: För angelägenheten af den utredning, som den föregående talaren lade så mycket vikt vid, borde väl Utskottet hafva kunnat hemta någon anledning af de handlingar som för detsamma varit tillgängliga, men, går man igenom Utskottets betänkande och den framställning der lemnas med anledning af motionärens vackra och oegennyttiga begäran, finner man att det är ge-

nom laga beslut afgjort att någon rättighet i berörda afseende icke eger rum. Hvarifrån hemtar då Utskottet anledning till sina suppositioner? Derom upplyser Utskottets betänkande ingenting. Deremot är det väl temligen klart, att den omständigheten, att en landtbonde vid en kungsgård fått sitta qvar och blifvit befriad från sin dagsverkskyldighet till kungsgården, icke förvandlar honom till något annat än landtbonde och att han egentligen borde hafva blifvit arrendator. Hvarför så icke har skett känner jag icke. Att nu bifalla det förslag, hvarmed Stats-Utskottet framkommit, i den tanke, som den föregående talaren lät förstå, att Riksdagen, när Kongl. Maj:t väl låtit göra utredningen och framlagt en nådig proposition, kan säga nej, det vore i min tanke ett bra besynnerligt sätt att gå tillväga. Jag tror ej att vi böra på det sättet leka med allmänna ärenden och med vår egen öfvertygelse. I det betänkande, hvarom jag talade förra gången jag hade ordet, tillstyrkte Stats-Utskottet, i afseende å Herr Hans Anderssons motion angående försäljning till skatte af vissa militieboställen, att motionen ej för det närvarande skulle föranleda till någon åtgärd. »Aptiten kommer medan man äter», såsom ordspråket säger, och det tyckas äfven vara händelsen här: aptiten hade ännu icke hunnit utvecklas när frågan första gången handlades, men nu har den hunnit blifva större, och nästa Riksdag, då jag kanske ej är med, torde Herrarne väl komma att få mottaga åtskilliga bevis på den utveckling aptiten ytterligare tagit — aptiten att tillägna sig statens egendom på så billiga vilkor som möjligt, helst för ingenting. Jag fortsätter mitt yrkande om afslag å betänkandet.

Skatteköpsrätt till hemman, afskilda från kungsgårdar.
(Forts.)

Herr Rydqvist: På de skäl, som af Grefve Mörner blifvit framställda och hvilka efter mitt förmenande icke i ringaste mån blifvit vederlagda af den ledamot utaf Stats-Utskottet, som här yttrat sig, anhåller jag att få förena mig i yrkandet om afslag å Stats-Utskottets förevarande betänkande.

Herr Odelberg: Äfven jag anhåller att få till alla delar instämma med Herr Grefve Mörner.

Herr Montgomery Cederhielm: Jag ber endast att få säga några få ord. Hufvudskälet hvarför de ifrågavarande landtboarnes begäran blifvit afslagen är att man ansett § 77 af Regeringsformen lägga hinder i vägen för ett bifall; enda sättet för att undanrödja detta hinder är att Riksdagen gifver sitt bifall, och det är ur den synpunkten Stats-Utskottet ansett sig böra upptaga frågan. I öfrigt ber jag att få nämna, att *besittningsrätten* till hemmanen redan blifvit åboarne genom dom tillerkänd och att det nu endast är fråga om rätt till skatteköp.

Grefve Mörner: Det vill synas mig, som om innehafvarne af sådana hemman, som här är fråga om, borde sjelfva gå till Kongl. Maj:t med den anhållan, som de kunde vilja hafva fram, och att det icke skulle gå till på det sätt, som här skett. Vi veta ju nu icke hvad det är vi handläggga, vi veta icke om det finnes ett enda

Skatteköpsrätt till hemman, afskilda från kungsgårdar. hemman, i afseende å hvilket man kan komma att tillämpa hvad Utskottet föreslagit.

(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr vice Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Stats-Utskottets förevarande utlåtande, och dels afslag derå, framstälde Herr vice Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej jemte åtskilliga ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Herr Montgomery Cederhielm begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

»Den, som bifaller Stats-Utskottets utlåtande N:o 44, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslås utlåtandet.»

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 16.

Nej — 38.

Skjutsväsendets ordnande.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars bordlagda utlåtande N:o 45, i anledning af väckta motioner om förändrad reglering af skjutsväsendet.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det var verkligen oväntadt att ingen af dem, som varit i tillfälle att sätta sig in i denna fråga, tyckes finna det tjenligt att yttra sig. För min del har jag redan under många riksdagar varit i tillfälle att strida mot dessa ständigt återkommande försök att flytta tungan af skjutsen från den klass, på hvilken den nu ligger, öfver på en annan, som nu icke har den, och jag har dervid alltid hållit på den åsigten att man bör söka underlätta bördan så mycket som möjligt för dem, hvilka den nu alltför mycket trycker, till dess man antingen kan helt och hållet öfverflytta den på staten eller, hvilket jag helst skulle se, låta dem som begagna skjutsen betala hvad den kostar. Att, såsom här nu föreslagits, vända om förhållandena helt och hållet, så att de, som hittills ensamme fått vidkännas tillskott för denna inrättning, hädaneftter endast skulle få betala en ringa del, under det att alla andra, kapitalister, löntagare med flere, som erlægga bevillning efter andra artikeln, skulle få bära hela tungan, det kan jag omöjligen tro vara rätt, men derhän går det likväl med det förslag Utskottet här framlagt. Man tyckes äfven nu vilja frångå den förut strängt vidhållna åsigten om entreprenadens upprätt-

hållande, och af motionärernas förslag framgår att det hemliga syftet är att få tillbaka den gamla skjutsen, det vill säga att få betalningen ökad för skjutsen der denna icke besörjes genom entreprenad, men skulle vi gå tillbaka i en sådan riktning blefve det aldrig slut på trasslet. För min del anser jag det vara både onödigt och skadligt att nu besvara Kongl. Maj:t med en ytterligare skrifvelse, då vi så nyligen aflåtit en, och anhåller jag därför om afslag å det nu föredragna betänkandet.

*Skjutsväsen-
dets ordnande.*
(Forts.)

Herr Sundell: Genom det beslut, Riksdagen sistlidet är fattade, höjdes entreprenadsskjutslegan i stad från 1 krona 50 öre till 1 krona 60 öre och på landet från 1 krona 20 öre likaledes till 1 krona 60 öre per mil. Detta beslut vann derefter Kongl. Maj:ts bifall, hvarom kungörelse utfärdades den 18 September 1874. Beslutet har emellertid ännu på högst få ställen trädt i kraft, emedan förut uppgjorda entreprenadkontrakt förut måste gå till ända; man har således ännu icke hunnit se verkan af de nya bestämmelserna, och man borde väl dock se tiden något an innan man fattar ett sådant beslut, som nu föreslagits. Ett år är i statens lif ett mycket kort tidsmoment och sex månader naturligtvis ett ännu mindre, men det är ej stort mera än sex månader, som förflutit sedan omförmälda kungörelse utfärdades. Det är visserligen mycket beqvämt att vråka skjutsningstungan på landstingen och låta afgiften utgå som landstingsskatt, i förhållande till bevillningen enligt andra artikeln, men då man föreslår detta, kommer man sannolikt icke ihåg huru obetydlig den andel af bevillningen mångenstädes är, som utgår af jordbruksfastighet. Jag anhåller att exempelvis få upplysa om förhållandena i detta afseende i ett län: Stora Kopparbergs, der år 1874 bevillningen för jordbruksfastighet var 16,311 kronor 30 öre, då deremot inkomstbevillningen utgjorde 109,596 kronor 71 öre. Jag vill för min del under sådana förhållanden icke gå in på att låta denna börda till större eller mindre del fyllas och utgöras genom landstingsskatt; jag vet visserligen att det finnes två län, der sådan skatt icke någonsin blifvit påförd, och att den i andra län är mycket liten, men deri kan jag dock ej se någon orsak att lägga denna tunga på landstingen. Hellre än Utskottets förslag skulle jag velat antaga Herrar Hörnfeldts och C. A. Larssons reservation, men för närvarande yrkar jag endast rent afslag på betänkandet. Jag instämmer således i detta fall till fullo med Herr Grefve Mörner, Carl Göran.

Grefve Mörner, Oscar: Det mindre intresse, som till en början visade sig vid föredragningen af detta betänkande, tror jag för min del icke härleder sig derifrån, att Utskottets förslag tillvunnit sig så stora sympatier i Kammaren, utan det lär väl hafva berott derpå att man antog, att detsamma icke kunde komma att annat än afslås eller ock att man ansåg, att detsamma, äfven om det ginge igenom, icke skulle leda till något resultat. Förslaget innehåller nemligen att vederbörande skulle höras, och man kan väl då med tenligen mycket visshet förutse, att landstingen för sin del skola undanbedja sig att få betala skjutsen för dem som kunna vilja resa, hvarigenom länens innevånare på ett högst kämbart sätt skulle blifva betungade. Men

Skjutsväsendets ordnande. om man sålunda äfven kan antaga att Stats-Utskottets förslag icke har någon framtid för sig, om det också bifölles af Riksdagen, tror jag dock icke att det är skäl att Riksdagen aflåter en skrifvelse af sådant innehåll, att man kan motse att den skall, såsom man säger, blifva kastad under bordet. Då det är mig alldeles ofattligt, att det finnes någon rättsgrund för att låta landstingen genom beskattning efter andra artikeln drabbas af kostnaderna för skjutsen, anser jag mig vara fullt berättigad att, utan anförande af några vidare skäl, anhålla att Kammarerna ville afslå det nu föredragna betänkandet.

(Forts.)

Herr Montgomery Cederhielm: Såsom Herrarna torde hafva sett vid genomläsande af detta betänkande, har det tillkommit genom en kompromiss. Man har å ömse sidor frånträdt de yttersta konsekvenserna af sina åsikter och sökt att mötas på neutral grund för att åstadkomma ett förslag, som hade utsigt att antagas af Riksdagens center, om jag så får säga. Man har trott, att genom antagande af det här utaf Utskottet framlagda förslag ett steg framåt skulle tagas i den riktning att befria jordbruket från skjutsningstungan, ett onus, som — jag må gerna säga det — enligt min åsigt är en skamfläck för vår civilisation. Af betänkandet synes, att man såsom de väsentliga grunderna för genomförande af Utskottets förslag tänkt sig de, som innehållas i Herr Treffenbergs motion, som ganska nära öfverensstämma med den motion, som af en annan ledamot i Andra Kammarerna, Herr Assarsson, väckts uti detta ämne. Då de fleste af Herrarna måhända ej känna till syftet af Herr Treffenbergs motion, så ber jag att med några ord få praktiskt belysa densamma. Motionären har föreslagit, att antingen deputerade för markegångssättningen eller landstingen skola uppskatta kostnaden i orten för skjuts beräknad efter en häst och för en mil, till ett visst belopp, som under benämning *en skjutsmil* skulle upptagas i markegångstaxan eller landstingets beslut. Jag antager, att skjutsmilen fastställes i vissa län eller markegångsdistrikt till 1 krona 50 öre, hvilket vore det högsta belopp, som i något fall, inom distriktet, af en resande erlades. Derefter skulle entreprenadauktion hållas för hela länet och skjutsningsbesväret öfverlemnas till den minst bjudande. Skulle skjutsen sedan ej kunna betras under t. ex. 3 kronor per mil, så skulle entreprenören ega att af landstinget utfå skilnaden emellan 3 kronor och den bestämda skjutsmilen d. v. s. i det af mig anförda exempel 1 krona 50 öre. Detta var enligt Herr Treffenbergs motion. Herr Assarssons förslag afser deremot, att skilnaden emellan den verkliga kostnaden och skjutsmilen skulle erläggas i rundt tal, som bestämdes vid auktionen, samt betalas till hälften af landstinget och till hälften af staten. Dessa förslag äro ej så kombinerade som vid ett flyktigt påseende kan tyckas, och jag tror att de afse en rättvis och rimlig uppgörelse så väl derigenom att landstingen skulle vara de vid entreprenadauktion bestämmande som ock derigenom att den resande ej kan komma att erlägga alltför hög betalning för sin skjuts. Jag måste bekänna, att jag ej hyser så starka tvifvel om att det, såsom här påståtts, skulle blifva svårt att få landstingen att gå in på Utskottets förslag. För ej länge sedan hörde Kongl. Maj:t landstingen genom cirkulär huruvida de ville

ordna skjutsningsbesväret länsvis. Åtskilliga landsting lemnade härtill sitt bifall, men jag vill minnas, att de flesta afslogo framställningen. Då var likväl endast fråga om skjutsens ordnande länsvis, då nu deremot ifrågasättes, att staten skall bestrida halfva kostnaden, och detta förslag innebär i jmförelse med det förra ovilkorligen en lättnad för länen. En väsentlig förtjenst hos detta förslag är, att det innehåller en begäran att *Kongl. Maj:t* täcktes föranstalta en utredning och afgifva förslag i ämnet. Denna omständighet anser jag för min del vara det största skälet att bifalla Utskottets hemställan, ty för Riksdagen är det omöjligt att uppgöra förslag till skjutsens ordnande. I mer än 20 år har jag följt denna fråga och kommit till den slutsats, att Riksdagen ej kan framställa något positivt förslag. Riksdagen kan, såsom den ofta gjort, höja skjutslegan eller ställa en summa till Kongl. Maj:ts disposition för underlättande af skjutsningstungan, men kan omöjliggen afgifva förslag till ordnande af detta orimliga och otidsenliga onus. Den omöjlighet, som i detta hänseende hittills visat sig, skall alltid kvarstå. På den korta tid Riksdagen är samlad kunna ej alla erforderliga upplysningar inhämtas. På dessa skäl anhåller jag om bifall till Stats-Utskottets förslag, hvarigenom den detaljerade uppgörelsen öfverlemnas till Kongl. Maj:t. Sedan den skett, eger ju Riksdagen dock att pröfva de delar, hvori dess samtycke erfordras. Således finnes ingen fara, att man genom bifall till hvad Utskottet föreslagit tager ett förhastadt eller oförsigtigt steg.

Herr Dahm: Jemte det jag instämmer med de tre förste talare, som yttrade sig rörande detta betänkande, ber jag att med några ord få komplettera representantens från Stora Kopparbergs län anförande. Han framdrog det orimliga deri, att, då jordbruksbevillningen uppgår till ett obetydligt belopp i jmförelse med bevillningen af rörelse och kapital, de, som erlägga sistnämnda bevillning, skulle åläggas att genom landstingsskatt betala hälften af den ersättning, hvilken, enligt Utskottets förslag, skulle utgå till skjutsentreprenören för den skilnad, som kan uppkomma emellan den verkliga kostnaden för skjutsen och den betalning, som de resande erlägga. Jag anhåller att få lemna en ytterligare illustration till hans framställning, utvisande huru förhållandena, skulle gestalta sig, om förslaget blefve lag. Jag känner ett landstingsområde, der *en enda* stad betalar ungefär en tredjedel af hela landstingsskatten. Jag hemställer om det ej vore — för att begagna ett förut användt uttryck — en skamfläck att besluta ett stadgande, genom hvilket denna stad skulle åläggas att betala en tredjedel af hvad de hittills skjutsningsskyldige betala. Om det ej vore en skamfläck, så vore det åtminstone en orättvisa, och då jag ej kan föreställa mig, att denna Kammare vill dertill bidraga, anhåller jag om afslag å förevarande betänkande.

Grefve Sparre, Gustaf: Ett par talare, som yttrat sig i denna fråga, hafva beklagat, att förslag till skjutsningsbesvärets ordnande hvart år framtråda. Detta tror jag vara en naturlig följd deraf, att man på den väg, som vi beträddt, ej kan nå ett tillfredsställande mål. Man har höjt skjutslegan och man har lemnat anslag för att hjälpa

Skjutsväsen-
dets ordnande.
(Forts.)

de hårdast betungade skjutsningssskyldige, men man har ej velat medgifva, att det är en orimlighet att bestämma *samma* lega inom ett land med så olikartade förhållanden som vårt. Jag kan ej finna, att den lega, som är rättvis i mellersta Sverige, är rättvis äfven i Skåne och Norrland och ej heller inser jag, att en bestämmelse om lika skjutslega innebär en så stor fördel genom sin enkelhet, att man därför bör bibehålla de missförhållanden som äro en följd deraf, ty hvad skjutslega man än må uniformt för hela landet bestämma skall den i följd af vexlande förhållanden mångenstädes visa sig orätt angifva skjutsens verkliga värde. Jag tror alltså att Utskottets förslag derom att olika lega kan bestämmas för olika landstingsområden är fullt riktigt. Enligt min åsigt bör priset å en sak endast vara dess verkliga värde. Ett fortgående åter på den väg, hvarpå vi hittills framgått, nemligen att genom statsbidrag lätta skjutsningsbördan, leder derhän att skjutsningsbesväret förr eller senare kommer att öfvertagas af staten och detta vill jag ej vara med om. Om staten öfvertog hela skjutsningsbestyret, så blir kostnaden väsentligt högre än om det ordnas på det sätt Utskottet föreslagit och, afskräckt af de stora utgifter, som hota genom ett sådant arrangement, vill jag ej fortgå längre på den väg, hvilken Riksdagen hittills beträddt. Jag anser deremot fullt berättigadt, att en hvar, som åtnjuter en förmån, får betala den till dess fulla värde. Man söker att på andra områden låta hvar sak gälla hvad den verkligen gäller och så bör man också göra på detta område. För min del skulle jag gerna vilja gå längre än Utskottet föreslagit, så vida det ej vore rättast att ej gå med för hastiga steg i en fråga som denna. Af denna anledning har jag icke kunnat förena mig i de reservationer som afgifvits, enligt hvilka skjutsen skulle på hvarje ställe betalas med det värde, hvartill den vid hållna entreprenadauktioner uppgår, utan har stannat halfvägs på den väg, jag anser riktig, och tillstyrker sålunda att ett visst värde åsättes skjutsen för hvarje län, eller, der förhållandena äro vexlande inom samma län, för vissa delar af länet. Om det *rätta* värdet kan finnas, blifva, efter hvad jag tror, de afgifter, som skola utgå till entreprenörerna, ej särdeles stora. Jag tror också, att det skulle bidraga till målets vinnande om, såsom Utskottet antydt, en större lätthet medgäfvos att flytta skjutsstationerna. En sådan flyttning kan visserligen nu få ske, men medför vissa svårigheter. Såsom regel borde deremot stadgas, att stationen finge flyttas dit, hvarest den läge för entreprenören bekvämligast, så vida ej detta ställes läge vore för de resande olämpligt eller genom flyttningen skjutshållet väsentligen förlängdes eller förkortades. Härigenom skulle konkurrensen ökas och större lätthet uppstå att få en entreprenör för det belopp, hvartill skjutsmilen blifvit bestämd. Den afgift, som här föreslagits skola utgå från landstingen, blefve då antagligen i de flesta fall ganska liten.

En talare har frågat, hvilken rättsgrund förefinnes för Utskottets förslag om dessa afgifters utgående såsom landstingsskatt. Jag vet ej, att de nuvarande förhållandena hvilat på någon rättsgrund, ty det att de äro gamla gör dem ej rättvisa. Mellan grundskatterna, angående hvilka Riksdagen begärt en utredning och föreslagit en afskrifning, och skjutsningsbesväret råder den väsentliga skillnad, att grund-

skatterna äro till sitt belopp kända, och kunna derföre vid köp be-
räknas, hvilket deremot ej kan ske med skjutsningsbesväret. Det *Skjutsväsen-*
vexlar i närbelägna trakter och i trakter, der skjutsningstungan varit *dets ordnande.*
särdeles stor, försvinner den eller åtminstone väsentligen lättas genom
nya kommunikationsanstalter, under det att på andra ställen besväret
af dylika anledningar kan mångdubblas. Denna vexlande skattebörd
bör så vidt möjligt är försvinna och då jag tror, att Utskottet förslag
skulle dertill bidraga, och då jag ej kan inse den våda deraf, som af
åtskilliga talare framhållits, anhåller jag om bifall till detsamma.

(Forts.)

Grefve Mörner: Den talare, som sist yttrade sig, tycktes utgå
från den synpunkt att det bör till ett väl ordnadtt samhälle att
skjutslegan varierar. Det synes, som, derest han deltagit i riksdags-
göromålen, då det uniforma postportot infördes, han skulle hafva till-
hört deras antal, som ifrigt motsatte sig denna reform, liksom andra
förbättringar, hvilka gå i den riktning att underlätta och icke försvåra
sambördseln. Går man ut från den synpunkt, att det icke är af vigt
för staten, att en lätt sambördsel eger rum, så skulle man kunna komma
derhän, att en hvar finge ackordera om, huru han skulle komma fram.
Då finge ju hvar sak gälla hvad den kan, och det skulle de skjutsande
nog finna förenligt med sin fördel. Det går emellertid icke an att
sköta allmänna angelägenheter ur en sådan synpunkt. Man måste se
dem an ur en högre synpunkt än den simplaste kryddkrämarsigten,
att hvar sak måste gälla hvad den kan. Jag tror, att den väg, som
Riksdagen beträddt och som blifvit af den siste talaren klandrad, är
den rätta, nemligen att staten träder emellan, der skjutsningsbördan
är mera betungande än på andra ställen. I den riktningen böra vi
fortgå och söka att nedsätta afgifterna för de skjutskyldige så mycket
som möjligt, men på samma gång strängt hålla derpå, att en person
åtager sig skjutsen och att icke de gamla skjutslagen bibehållas. Man
har hört talas om, att de fortfara under förklädd form af entreprenad,
men ju mer staten betalar entreprenören ordentligt, så att han kan
komma ut med sina åligganden, desto längre kommer man på den
rätta vägen. Orätt är deremot att hvälfva kostnaden för skjutsen på
sambördsklasser, som bidraga lika mycket som de andra till statens
utgifter, men som skulle komma att hädaneftre betala i dubbel pro-
portion mot dem som hittills utgjort denna tunga. Bevillingen af
jordbruksfastighet och bevillingen för rörelse och kapital förhålla sig
till hvarandra som 3 till 5. Skulle nu skjutsningsbesväret godtgöras
genom landstingsskatt, så komme lejonparten att läggas på kapitalisten
och rörelseidkaren, och att detta är ett orätt förfarande har jag redan
anmärkt i mitt förra yttrande.

En ärad talare har ansett, att man ej borde fästa sig vid att
förra Riksdagen aflät en skrivelse i detta ämne till Kongl. Maj:t,
men jag anser billigt att, när Riksdagen begär något af Kongl. Maj:t,
Riksdagen afvaktar verkningarna af sitt beslut, innan nya åtgärder
vidtagas. Kongl. Maj:t har i September månad förlidet år utfärdat
kungörelse i öfverensstämmelse med Riksdagens begäran, och verkan
häraf har ännu ej kunnat spörjas, enär tiden för många entreprenad-
kontrakt ej tilländalupit. Det synes mig derför vara något för bräd-

Skjutsväsen- skande att efter 6 månader komma med ett nytt förslag med nya för-
dets ordnande. bättringar. Jag tror, att man vinner mera, om man ger sig bättre
 (Forts.) till tåls, tills en utredning åstadkommits, huru förhållandena i de olika
 orterna gestalta sig, och hvilken inverkan jernvägsnätets utsträckande
 kan hafva på skjutsväsendets ordnande.

En talares yttrande derom, att skjutsningsbestyret borde öfverflyttas på staten, har jag svårt att sammanställa med hvad han nämnde derom, att detta bestyr småningom skulle försvinna. Af intet blir intet; och om ingen tager sig af skjutsen, så finnes ju intet skjutsningsbesvär. På något sätt måste väl dock skjutsen besörjas. Om också besväret toges från den jordbrukande klassen och lägges å andra samhällsklasser, så kvarstår det ju dock.

Jag fortsätter mitt yrkande om afslag.

Grefve Sparre: Jag tror icke det skulle vara skäl att införa en så upplyst Kammare som denna söka göra sig bättre än man verkligen är, och jag får därför erkänna, att, om det också är en »kryddkrämareåsigt» att hvar sak bör gälla hvad den är värd, så hyser jag en sådan åsigt, ty jag anser, att det är högst olämpligt att med konstlade medel söka bestämma en varas värde, ett förfarande, hvilket i nu förevarade fall är så mycket olämpligare, då man tvingar en viss samhällsklass eller rättare sagt en del deraf att med stora uppoffringar upprätthålla det konstlade värdet.

Beträffande den föregående talarens yttrande om hvad jag skulle hafva röstat för, om jag varit med då det uniforma postportot bestämdes, så ber jag honom vara öfvertygad om att detsamma skulle i mig hafva haft en ifrig försvarare, ty jag tror att detta är en mycket nyttig sak, icke allenast för korrespondenterna, utan äfven för postverket; men jag kan icke förstå jmförelsen med förevarande fråga. Jag vet icke, huruvida den ärade talaren anser, att ett uniformt skjutsporto borde införas, så att man kunde få resa för samma pris mellan Ystad och Haparanda, som mellan Stockholm och Södertelge.

Är detta hans mening kan jag ej biträda densamma, ty jag fruktar deraf allt för dryga uppoffringar för staten.

Samme talare har vidare påstått att jag yttrat, att belä skjutsbördan skulle, om Utskottets förslag antages, försvinna. Detta måste bero på en missuppfattning af mina ord, ty jag sade endast, att, om man bestämde skjutslegan så, att den blefve rättvis på hvarje ställe, och om man underlättade skjutsstationernas flyttning, så att man icke tvingade konkurrensen att hålla sig på en enda punkt eller, med andra ord, icke inskränkte konkurrensen till endast dem, som bodde i stationens omedelbara närhet, så skulle enligt min tanke den afgift, som från landstingen borde utgå, i de flesta fall blifva ringa om ens någon. Just genom den lika skjutslegan i ett land med så skiljaktiga förhållanden som vårt och just genom den för konkurrensen skadliga svårigheten vid skjutsstationernas flyttning hafva kostnaderna för skjutsen stigit till så högt belopp som det, hvartill de på vissa orter uppgå.

Jag fortsätter mitt yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Grefve af Ugglas: Jag ber att först och främst få bemärka, att

jag låtit anteckna att jag hos Utskottet icke deltagit i behandlingen af förevarande ärende, och jag tillägger, att, hade jag varit närvarande, skulle jag högligen hafva motsatt mig ett sådant förslag, som Utskottet nu framställt. Mot detsamma har jag många anmärkingar att göra; kanhända i första rummet hvad som af en talare här midt emot blifvit framhållet, eller att, under det man i ett civiliseradt land väl bör söka främja samfärdseln, skulle ovilkorliga följden af detta förslags antagande blifva, att samfärdseln skulle gå tillbaka, dels genom osäkerheten om hvad man skulle betala och dels genom de orimligt dryga afgifter, som på somliga ställen skulle komma att ega rum. Huru långt dessa afgifter skulle kunna sträcka sig, finna vi af en betänkandet vidfogad reservation, som ock visar att de nu väckta förslagen företrädesvis äro framkallade af förhållandena i Norrland, hvarest priset för häst och karl äro orimligt uppdrifna. I denna reservation framställes den fråga, om det kan vara rimligt att skjutslegan är allenast 1 krona 60 öre för milen, då för häst och karl under en dag i orten betalas ända till 10 kronor.

Nu har visserligen blifvit sagdt, att man kan vänta att vid markegångssättningen priset för en skjutsmil icke skall sättas så högt, att all samfärdsel omöjliggöres, och äfven jag hoppas, att någon tanke på hvad tiden kräver skulle vid markegångssättningen göra sig gällande; men jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att, då markegångssättarne väljas af landstingen, hvilka sedermera skulle betala ett tillskott, i fall ingen ville åtaga sig skjutsen efter det vid markegångssättningen bestämda pris, så ligger väl häri ett ganska stort återhåll mot att markegången skulle blifva låg. Jag har äfven hört en annan sak uppgifvas, vid hvilken jag dock icke tror att man får synnerligen fästa sig, nemligen Kammarkollegii rätt att nedsätta markegången. Jag vet icke, huruvida denna nedsättning skulle ske i följd af klagomål å kronans vägnar, men i och med detsamma den skedde, skulle hela orten påläggas en stor tunga, och häri skulle för Kammarkollegium ligga något så obehagligt, att ett kraftigare ingripande från dess sida icke kunde vara att vänta.

Af några ord i Utskottets betänkande tyckes mig kunna slutas, att Utskottet icke satte särdeles stort värde på samfärdseln inom landet. På 5:te sidan förekommer nemligen: »man skulle med fog kunna ifrågasätta, huruvida ett upprätthållande, medelst nedtvingande af priset, af samfärdseln inom orter, i afseende å hvilka anmärkingen skulle kunna gälla, verkligen kan vara af den vikt, att man dermed bör i strid mot rättvisa och billighet fortfara». Likaledes säges i Herrar Hörnfeldts och Larssons reservation: »ännu mindre må man tro, att de olika kommunerna skulle vilja öka sina redan, ofta nog, rätt känbara kontributioner för ett så främmande ändamål som *resandes fortskaffning*,» af hvilket yttrande synes som om Norrländingarne skulle hålla skjutsen hufvudsakligast för andra och sjelfva icke hafva något behof att inom sitt land färdas. Men detta kan väl icke vara så särdeles allvarsamt menadt, ty för mig framstår alldes klart, att för Norrländingarne sjelfva skulle uppstå stora svårigheter af detta förslags antagande. Jag kan nemligen icke tänka mig, att staten skall kunna på samma sätt som hittills, särdeles i afseende på post-

Skjutsväsen-
dets ordnande.
(Forts.)

Skjutsväsendets ordnande. föringen, tillfredsställa allmänhetens fordringar, derest en så stortunga lägges på postskjutsen, att den blir 2 à 3 gånger så dyr som nu. Vi veta, att i följd af beslutet om kronobrefbäringens upphörande postverket åtagit sig förbindelsen att till alla socknar fortskaffa post, om möjligt till och med 1 à 2 gånger i veckan. Tron I, mine Herrar, att detta skulle kunna låta sig göra, om postskjutsen blefve 2 eller 3 gånger fördyrad?

(Forts.)

Den andra anmärkning, jag har att framställa mot de af Utskottet föreslagna grunder för skjutsväsendets ordnande är, att de enskilda landstingen, och icke nog dermed, utan äfven de enskilde entreprenörerne, derest de icke ville foga sig efter markegångssättningen, skulle kunna beskatta icke blott länen utan sjelfva staten, ty här är icke fråga om att staten skulle ega rätt att pröfva den kostnad, som skulle påläggas densamma, utan huru stort beloppet än blefve skulle staten alltid betala hälften. Redan häri ligger enligt min tanke en sådan icke blott oegentlighet, utan äfven finansiell vada, att jag icke kan föreställa mig att regeringen skulle framlägga ett förslag på sådana grunder.

Min tredje anmärkning är, att det vore obilligt att nu helt och hållet befria jorden från den till ett visst billigt belopp satta afgift, hvarmed jordegaren bidrager till kostnaderna för skjutsen, och i stället kasta hela tungan på andra samhällsklasser i första och på staten i andra rummet, eller från somliga landsdelar till dem, som kanske hafva sin skjuts ordnad på ett bättre sätt. Såsom en föregående talare påmint, beslöts ju för några riksdagar sedan att, så snart afgiften till skjutsen för ett hemman öfverskred ett visst belopp, skulle staten träda emellan, och det var på denna grund jag yttrade, att afgiften för skjutsen nu är till visst belopp bestämd.

Jag anhåller om afslag å Utskottets betänkande.

Herr Brusewitz: För min del är jag öfvertygad om, att tiden nu är inne att någonting göres i denna fråga. På samma gång som frågan förminskas till sin betydelse med afseende på det hästantal, som utgår, på samma gång ökas orättvisan i nu gällande bestämmelser. Skjutsresor förekomma nu sällan för längre sträckor än till närmaste jernvägsstation, men just genom nya jernvägsanläggningar blifva orter betungade med skjuts, hvilka förut varit derifrån befriade, och deri ligger enligt min tanke en orättvisa. En talare från Falun har yttrat att efter det nya förslaget egarne af jordbruksfastighet kommer att i så ringa mån deltaga i skjutsningskostnaden. Detta är visst sant, men desse hafva länge nog fått vidkännas hela tungan af skjutsen. Vidare har en talare från Kalmar sagt, att det vore orättvist, om en stad, som nu betalar $\frac{1}{3}$ af landstingsskatten, äfven skulle åläggas att betala motsvarande del af skjutskostnaden. Men denna stads innevånare, som betala så stor andel i landstingsskatten, torde väl äfven begagna sig af skjutsen i proportion derafter.

Förhållandet är redan nu sådant på åtskilliga ställen, till exempel i Göteborg, att hela kostnaden för skjutsen utgår af stadskassan, hvilken likväl återfår en del genom andel i statsanslaget.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Montgomery Cederhielm: Långt ifrån att jag i likhet med en föregående talare betvivlar att regeringen skulle framlägga förslag i den af Utskottet föreslagna syftning, nemligen att staten skulle till hälften deltaga i detta onus, är jag för min del öfvertygad om att det skall komma en regering, som vill erkänna, att detta onus är ett statens bestyr, eller att staten bör draga försorg om samfärdselsns ordnande, samt att, om också under en viss tid det varit en nödvändighet att lägga detta på jordbrukarne, sådant dock icke är en rättvisa. Jag tror, som sagdt, att den tid skall komma. I öfrigt har jag icke hört någon mot Utskottets förslag hafva framställt sådana anmärkningar, att de förtjena besvarande. Af en vid betänkandet fogad reservation synes att de finnas som vilja gå längre än Utskottet föreslagit. Utskottet har önskat, att regeringen skall taga frågan om hand, och jag är öfvertygad att frågan skall bringas till ett lyckligt slut, om blott regeringen ville deråt egna en ringa del af det arbete, den flit och möda, som nu användes på reglering af löner, allt ifrån statsrådets ned till vaktmästarens, eller på pensionsstater. Vi hafva i detta sistnämnda afseende sådana om en rik uppfinningsförmåga vittnande förhållanden, som att det finnes 5 pensionsstater under sjöförvarsdepartementet. Der finnas nemligen reservstaten, nya reservstaten, indragningsstaten, den vanliga pensionsstaten, samt, genom Riksdagens beslut vid denna riksdag, den permanenta reservstaten. Således fem pensionsstater. Är det icke ingeniöst? Med en ringa del af denna uppfinningsförmåga och af denna möda skall skjutsfrågan lätt och på ett tillfredsställande sätt lösas.

Skjutsväsendets ordnande.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr vice Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Stats-Utskottets förevarande utlåtande, och dels afslag derå, framstälde Herr vice Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande. Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

»Den, som bifaller Stats-Utskottets utlåtande N:o 45, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslås utlåtandet.»

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 29.

Nej — 36.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Bevillnings-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars bordlagda betänkande N:o 4, angående allmänna bevillningen.

Ändring af
§ 8 Bevillningsstadgan.

1:sta punkten.

Herr Sundell: Nu, mine Herrar, nu kan jag icke vara nöjd med Utskottets betänkande, för såvidt det angår den af mig väckta motionen. Den afser, att minimum för bevillning för inkomst af kapital eller arbete skulle höjas från 400 kronor till 500 kronor och i sammanhang dermed det s. k. afdraget ökas från 300 till 400 kronor. För motionen ligger icke till grund något som helst politiskt syfte, utan endast det att få bort den nuvarande obilligheten i afseende på beskattningen. Jag skulle hafva föreslagit, att minimum bestämts icke till 500 kronor utan till 600 kronor, om icke i kommunalförfattningen för städerna vore stadgadt, att den, som vid allmän rådstuga är röstberättigad, eger en röst för bevillning, enligt Art. II i Bevillningsstadgan till och med en riksdaler, samt vidare en röst för hvarje der-utöver efter nämnda artikel påford hel riksdalers bevillning till staten. Derfor, och för att icke föranleda förändring i denna kommunalförfattning, inskränkte jag mig till minimum af 500 kronor. Jag vill likväl påstå, att detta är nästan för litet, ty 600 kronor motsvara nu i varuvärde mera 400 kronor år 1861 än 500 kronor göra det. Jag tror därför, att jag begärt aldeles icke för mycket, utan tvärtom något för litet. Jag har i motionen också sagt, att just för den obillighets skull, som nu eger rum, händer det att bevillning icke påföres, der den borde debiteras, men man bör också komma ihåg, att den måste påföras i de fall, då den grundar sig på officiella uppgifter; man bör komma ihåg alla dessa små inkomstagare, dessa enkor, som sitta med pension af 400 kronor. Jag frågar: hvad hafva de öfver att gälda bevillning med? Man får icke svara att bevillningen kan afskrifvas. Det svaret duger icke, ty föreskrifterna i afseende på uttagande af oguldna kronoutskylder äro ganska stränga: endast under missväxt och andra olyckshändelser får enligt Kongl. Kungörelsen den 5 December 1792 någon barmhertighet utöfvas. För afslag har Utskottet anfört jemväl den kommunala rösträtten. Härpå gennämmer jag, att så länge bevillningen utgör grunden för densamma, följer rösträtten så att säga med, är det icke längre billigt att bevillning skall utgå för 400 kronors inkomst, är det just i följd deraf icke heller billigt, att rösträtt utöfvas för 400 kronor, liksom det icke heller är riktigt att rösträtt skall utöfvas för lägst detta belopp, i fall bevillning skall utgöras för 300 kronors inkomst. Jag är också innerligt öfvertygad, att, om man till dessa små inkomstagare stälde frågan: vill ni rösta, eller vill ni slippa betala, skulle de ojemförligt flesta svara: låt oss slippa betala. Någon valfrihet i detta fall finnes emellertid icke och bör naturligtvis icke finnas; men man må dock icke tro, att den kommunala rösträtten för dessa eger något synnerligt värde. Jag har skrivit motionen i full öfvertygelse om densammans riktighet, och kanske bör jag i följd af den befattning, jag innehar, anses icke sakna all erfarenhet i detta fall.

Utskottet har slutligen sagt, att motionens antagande skulle föranleda en minskning i statsverkets inkomster till ett belopp, som Utskottet dock icke känner. Jag har likväl i motionen med stöd af officiella uppgifter visat, att total-bevillingssumman för år 1873 var nära 700,000 kronor mera än hvad som var beräknadt. Om nu vid

innevarande riksdag statsfyllnadssumman bestämmes lika som förut, kan man vara viss om, att, äfven i fall min motion skulle gå igenom, denna summa fullt utgår, hvilket kommer deraf, att bevillningen är i stigande.

Ändring af
§ 8 Bevillningsstadgan.
(Forts.)

Jag vill icke mera upptaga Kammarens tid utan anhåller om bifall till min motion. Den ändring, som deraf skulle föranledas i texten till § 8 Bevillningsstadgan består endast i ett utbyte af siffrorna 400 emot 500 och 300 emot 400; och får jag därför anhålla, att Kammarerna måtte besluta följande förändrade lydelse af ifrågasvarande paragraf:

»Bevilling för inkomst af kapital eller arbete eger icke rum, när den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster understiga fem hundra kronor. Öfverstiga de icke ett tusen åtta hundra kronor, äro fyra hundra kronor af inkomsten från kapital eller arbete fria från bevilling.»

Grefve Hamilton, Hugo Bengt Archibald: Den siste talaren har framhållit den omständigheten att bevillningen enligt andra artikeln vore för många en ganska hård beskattning. Jag medgifver gerna, att så kan vara förhållandet, men man måste besinna, att man på många andra sätt i beskattningsväg tager från samma del af befolkningen ganska stora belopp. De indirekta skatterna utgå företrädesvis af de mindre bemedlade klasserna, i det man lägger rätt hög tull på deras förnödenhetsvaror. Jag tror, att det under sådana förhållanden icke vore lämpligt att borttaga just den skatt, som för dessa samhällsklasser medför en medborgerlig rättighet. Jag kan vidare icke fatta hvad den siste talaren menade med att rösträtten följer med bevillningen; 400 kronor äro 400 kronor, och 500 kronor för den, som har dem såsom inkomst, 500 kronor och ingenting annat. Vid föregående riksdagar har flera gånger framhållits, att man borde ändra bevillningsförordningen, därför att den verkar i kommunalt hänseende menligt. Alla förslag till ändring uti densamma hafva af Riksdagen blifvit betraktade ur denna synpunkt, ehuru jag visserligen försökt att häfda den åsigt, att Bevillningsförordningen borde ses endast från bevillingens synpunkt. Riksdagen har emellertid sagt, att den bör betraktas jemväl med afseende på förhållandet till kommunallagarne; och bifall till det nu väckta förslaget skulle bestämdt rubba dessa lagar. Endast på denna grund anser jag det vara skäl att vidhålla samma åsigt som förut och icke ändra bevillningsförordningen, då ändringen ur kommunal synpunkt är oriktig. Saken är vidare så fullkomligt outredd, att den ifrågasatta förändringen äfven därför ej torde böra vidtagas. Jag anhåller alltså om bifall till Utskottets förslag.

Herr Stråle: Ehuru jag befarar att det icke finnes synnerlig utsigt för motionen att vinna framgång, då den ej lyckats att för sig vinna någon af Utskottets ledamöter, anhåller jag dock, att med några ord få motivera mitt instämmande i motionen vid remissen af densamma. Man säger, att Riksdagen skulle, genom antagande af den föreslagna förändringen, rubba de kommunala förhållandena; och att så på sätt och vis skulle ske, kan icke nekas. Men var siffran 400

Ändring af
§ 8 Bevil-
ningsstadgan.
(Forts.)

kronor såsom minimum för bevillningen och följaktligen för rösträtt i kommunen riktig år 1861, torde väl ingen i denna Kammare vilja påstå, att vid jämförelse af de förändrade prisförhållandena 500 kronor nu är ett högre minimum. I öfrigt tror jag, i likhet med Herr Sundell, att det icke skall finnas någon af dessa små skattdragare, som icke hellre säge sig beröfvad rösträtt, än han skattar för sin ringa inkomst. Hvad åter Utskottets andra skäl vidkommer, eller den befarade minskningen i statsinkomst, lemnar jag derhän, huruvida någon sådan skulle uppkomma, ty ett icke ringa antal personer, som nu skatta för 400 kronor, torde kunna uppflyttas till det föreslagna minimum af 500 kronor, hvarigenom man åtminstone i väsendtlig mån uppvägade den brist, som uppkomme derigenom att vissa pensionärer och mindre löntagare befriades från bevillning. Det är omöjligt, att bestämdt säga, huru förhållandena i detta fall komme att gestalta sig, men jag tror, att minskningen i statsinkomst blefve ingen eller högst obetydlig, hvaremot man rättvisligen befriat från bevillning dem, som åtnjuta endast 400 kronors inkomst.

Herr Hammar: Det har blifvit anmärkt åtskilligt mot Bevillnings-Utskottets betänkande, hvilket jag ber att få upptaga till besvarande; först torde dock uppmärksamheten få fästas derpå att frågan får icke endast betraktas ur finansiell synpunkt, på grund af de inkomster staten skulle gå i mistning af; utan genom antagande af motionärens förslag, skulle den erhålla en följd, som i politiskt hänseende icke torde vara den minst viktiga delen deraf. Ty alla, som nu hafva en inkomst af mellan 300 och 400 kronor, erlägga till staten en krona i bevillning, och äro på grund deraf påförda afgifter till kommunen, till följd hvaraf de hafva rösträtt vid inom densamma förekommande val. Denna deras rösträtt skulle emellertid enligt motionärens förslag försvinna, och jag hemställer om, under en tid då allmänna ropet är på utvidgad rösträtt, det skulle vara skäl att gå i en alldeles motsatt riktning, eller att minska den rösträtt som för närvarande finnes.

Hvad beträffar den finansiella verkan förslaget antagande skulle medföra för statens inkomster, medger jag gerna att den antagligen icke skulle bli stor, men Utskottet har icke varit i tillfälle utreda huru stor denna minskning skulle bli, ehuru det sökt att på vederbörlig ort få utredning deraf, hvarvid dock det svar erhöles, att det skulle dröja månader innan en sådan utredning kunde fullbordas. Det har äfven mot Utskottets afstyrkande förslag anmärkts, att penningvärdet fallit så, att hvad som 1861 var värdt 3 eller 400 kronor för närvarande ej motsvaras af under 5 à 600 kronor. Det är sant att penningen fallit i värde, men detta fall tror jag betydligt motväges för de mindre bemedlade genom både ökade arbetstillfällen och ökade arbetsförtjenster, så att för den som 1861 med en inkomst af 3 till 400 kronor kunde känna en beskattning af 1 krona något tung, väger denna afgift nu vida mindre än då.

Den förste talaren yttrade att bevillning icke alltid påföres till det belopp den bör, utan ofta, endast rättvist, der det finnes officiella uppgifter hvarpå den kan grundas — det är väl möjligt, men jag

hemställer, huruvida det skall bli mera säkerhet för att beviljningen mera rättvist påföres, om minimum af beskattningsbar inkomst sättes till 500 kronor än då det är bestämdt till 400 kronor. Man har äfven yttrat att, om man ville tillfråga de mindre bemedlade, huruvida de helst ville betala beviljning och bibehålla rösträtt, eller afsäga sig denna, mot att slippa betala, de skulle välja det senare. Ja det vill jag ej bestrida; men vi hafva för icke så länge sedan haft ett likartadt förhållande, ehuru i motsatt riktning; ty då frågan var om att de stora industriella företagen och bolagen i städerna ej kunde åläggas någon betalningsskyldighet till kommunen emedan de ej egde rösträtt, sade man dem: om Ni endast deltaga i kommunens utskylder, medgifves eder gerna rösträtt i förhållande dertill, men sedan de genom kommunallagen af 1862 blifvit ålagda betalningsskyldighet, glömdes snart det förra erbjudandet, och deras rösträtt har sedermera betydligt inskränkts. Jag anser det ingalunda omöjligt att, om man nu borttager skyldighet att erlægga beviljning på sätt ock för dem motionären föreslagit, de om en del är likafullt komma att fordra rästätt.

För min del finner jag icke något skäl förebragt som bör föranleda till ändring i Utskottets förslag, på grund hvaraf jag förordar dess antagande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr vice Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten, dels ock afslag dera samt bifall till den i frågan väckta motionen; framställde Herr vice Talmannen proposition på bifall till punkten och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

2:dra punkten.

Herr Odelberg: Den förändring, som blifvit föreslagen af 68 § kan jag icke annat än gilla i hufvudsak, då dermed afses, att bereda möjlighet för vederbörande kommunalmyndighet, att dels i tid upprätta debiterings- och fyrktalslängd, och dels fullgöra i öfrigt, hvad kommunallagarna rörande dessa längder föreskrifva.

Men jag fäster mig vid ett stadgande, som jag skulle önska ändrades i sammanhang med den nu föreslagna förändringen i tidsbestämmelserna. Det är nemligen föreskrifvet, att den som fört Pröfningskommitténs protokoll skall å landet till vederbörande kommunalstämmors ordförande aflemna utdrag af nämnda protokoll. Enligt 59 § i Förordningen om kommunalstyrelse på landet är det kommunalnämnden, som verkställer fyrktalssättningen och som således behöfver få del af de ändringar, som Pröfningskommittén gjort i Taxeringskommitténs beslut. Likaledes stadgas i 64 § af samma förordning att debiterings- och uppbördslängden skall upprättas af kommunalnämnden; det är därför dess ordförande och icke kommunalstämmans, som bör få del af dessa ändringar. Meddelas de kommunalstämmans ordförande så är detta en omgång, som kan föranleda obehag. Jag anhåller på grund häraf om den ändring i ifrågavarande §, att orden »Kommunalstämmors ordförande» utbytas mot »Kommunal-nämnders ordförande.»

Ändring af
§§ 60 och 68
Beviljnings-
stadgan.

Ändring af
§§ 60 och 68
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

Herr Bennich: Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att Bevillnings-Utskottet icke i sitt förslag ifrågasatt någon förändring af §:n i det hänseende Herr Odelberg anmärkt, utan Utskottets förslag har i det hänseendet bibehållit paragrafen oförändrad. Jag hemställer huruvida, sedan Utskottet icke begagnat sin motionsrätt och enskilda motionärer icke i föreskrifven tid föreslagit förändring, en sådan nu kan beslutas. För öfrigt är jag icke emot Herr Odelbergs förslag; men då jag anser att formela hinder uppstålla sig deremot, anhåller jag om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Odelberg: Jag får medgifva, att saken är af mindre betydhet, men då jag anser, att, om man funnit, att man begagnat ett oriktigt uttryck, och ändring af förordningen i öfrigt beslutes, det kan vara skäl att ändra en sådan oriktighet, och då, såsom Herr Bennich nu yttrat, det kanske möter formela hinder att nu besluta någon ändring, så föranlåtes jag att yrka återremiss af den föredragna punkten.

Herr Bennich: Af alldeles samma skäl, som jag ansåg Kamraren förhindrad att besluta den förändring Herr Odelberg föreslagit, tror jag en återremiss vara omöjlig, ty om Kamraren beslutar en sådan i förevarande syfte, så är dock förslaget väckt efter motionstidens utgång och kan svärligen af Utskottet upptagas till behandling.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr vice Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten och dels återremiss deraf, framställdes proposition på bifall till punkten och besvarades med ja.

3:dje punkten.

Lades till handlingarne.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarne Bevillnings-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars bordlagda memorial N:o 5, i anledning af återremiss i vissa delar af Utskottets betänkande N:o 2, angående villkoren för tillverkning och för försäljning af bränvin.

Föredrogs ånyo och bifölls Banko-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars bordlagda memorial N:o 12, med anledning af Första Kamraren beslut i fråga om Utskottets utlåtanden N:is 8 och 11.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 30 och 31 sistlidne Mars bordlagda memorial N:o 10, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Utskottets betänkande N:o 6, i anledning af återremiss af Utskottets utlåtande N:o 2, om Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ändring i vissa paragrafer af sjölagen.

Herr Wallenberg: Skilnaden mellan detta betänkande och det beslut, Första Kammaren fattade då denna fråga senast behandlades, består deri, att i 78 § af sjölagen nu blifvit tillagdt, att för ångfartyg liggedagarnes antal skall beräknas till hälften mot hvad för segelfartyg blifvit stadgadt. Då detta tillägg skett i öfverensstämmelse med Andra Kammarens beslut, och Utskottet i 79 § gifvit Första Kammaren rätt genom att bestämma ersättningen för öfverliggedagar lika för segel- och ångfartyg till 40 öre, i stället för 35 öre för segel- och 45 öre för ångfartyg, såsom Utskottets förra, härutinnan af Andra Kammaren biträdda förslag innehöll, synes mig det nu framlagda förslaget vara en billig och lämplig sammanjemkning, hvarföre jag till detsamma yrkar bifall.

Öfverläggningen förklarades slutad och memorialet bifölls.

Kammaren åtskildes kl. 12 middagen.

In fidem
O. Brakel.
